

CIRKA

GUTTA CAVAT LAPIDEM ...

E PERKOHËSHME KULTURALE POPULLORE

Vjeti II.

Nr. 31

3 Tetuer 1937.

PERMBAJTJA:

	- Bisedime të shkurta. - <i>Fjalimi i Shk.</i> <i>T. Ministrit Shatku - Pjesëmarrja</i> <i>shqiptare në Panagjyrin e</i> <i>Barit</i> fq. 245-255
Mark Ndoja	- Ermengarda (Manzoni - Perkëthim) » 247
D. A. Sirdani	- Bariu e lule-dielli (Clasio - Per- këthim) » 248
Parva favilla	- Misjoni i grues » 249
iks.	- Fizjonomija » 251
Lul Shkurti	- Cirka toponomastike » 251
i.	- Prralla të marruna në shenim (no- velë) » 252
	- Gjithfarësh » 253
Kolë Shtjefni	- Bashkëpunim për fjalorin shqyp » 254
	- Msime shpijake » 255
Endacaku	- Neper rrugat e gjytetit (Pasaniku e i vorfni.) » 256
H. Koplikaj	- Postriba (Folklore) » 257
Doktori i shpis	- Këshilli i mjekut » 259
	- Per me largue të keq » 260

Çmimi 1 Lek

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Korrespondenca e "Cirkës,,

K. Sh. - Shkoder. - Po botojmë bashkëpunimin t' Uej per fjalorin shqyp. mbasi hoqme fjalët qi gjinden në fjaluer të Bashkimit të cillat nuk është ndonji nevojë qi të persriten. Ju falemi nderës.

Puledro - Artikulli (!) permban sende teper të vogla e qi i din gjith bota.

M. L. - Tiranë - Të gjata a të shkurta, shkri-met e Zotnis s' Uej priten prej nesh perherë me shum gëzim. Artikullin po e rëjm m' e botue në numrin e 28 Nandorit, në kjoftë se per at rasë nuk dishroni me na çue ndo 'i tjetër.

Myzi - Sikur U kemi thanë edhe me gojë, çashtja u rrah mjaft neper shtyp, e s' e shofim t'arsyeshme m' e çue më gjatë, mbasi edhe tashmë i kaloi koha.

Luvi. - Mbasi s' e kemi në bibliotekë t' onë origjinalin e poezis së perkëthyme prej Jush, Ju lutemi të na e dergoni per me mujtë me bā krahasimin e duhun e me dhanë gjikimin.

K. Gj. Kç. - Shkoder - Muerme në shënjim drejtimin e po fillojmë derësen.

T. N. - Tiranë - Novela gaztore kà me mujtë m' u botue mbasi t' i bājmë ndo 'i permirësim të lët. Prej lojëve, njana lypë *chiché* e s' mûnd të botohet, per tjetren palë.

J. T. - Shkoder - Artikuajt t' Uej s' pershtaten fort per nji të perkohëshme, e prandej besojmë se është mē mirë t' i rueni me i dergue aty kû vetë e kemi paracaktue, gjā të cillen, si po na thonë, keni me mujtë shpejt m' e bā.

N. L. - Bologna - Mundet edhe qi keni të drejtë, nonsë shëmbujt e paraqitun janë xjerrë prej gegnishtes e jo prej toskënishtes. Na pranojmë me ande gjykime e diskutime çashtjesh, e mbasi Ju dijm të Zotin e pëndës, shpresojmë se do të mûnd të Ju njehim në rradhen e bashkëpunëtorëve t' onë.

Shkaba - Shum bukur. Botohet në rasen e posaçme. Ju falemi nderës.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

E PERKOHËSHME KULTURALE POPULLORE

Del të paren e të tretën të diele të setcillit muej

PAJTIMET: Shqypni Perjashta

Per 1 vjetë Fr. ari 4.— 6.—

» 6 muej » 2.20 3.—

Vjeti II. Nr. 31

Shkoder, 3 Tetuer 1937

Copa 1 Lek

Bisedime të shkurta

Fjalimi i Shk. T. Ministrit Shatku

Me 11 të mojit të kaluem Ministri i Arsimit Shk. T. Shatku ka mbledhë në raportë të pergjithshme të gjith Inspektorat e Drejtorat e Arsimit të mesem e fillner edhe u ka mbajte një fjalim permby gjendjen e sotshme t' arsimit kombëtar e permby drejtimet q kÿ duhet të ndjekim mbas tashit per me i u pergjegjë detyrës së randë q ai ka me pergatitë me themele të shndoshta rinin e sodit e cilla perbân linden e Kombit të nesrit. Fjalët e shprehuna prej Ministrit kanë një randësi të jashtëzakonshme edhe duhet të kujtohen thellë prej të gjith njatyne të cillëve u është mbesue barra plot pergjegjësi e mirërritjes kombëtare. Arsimi kombëtar nen rregjimin e Zogut ka marrë një shdri-villim të haptë e ka bân perparime plot: numri i shkollave është shumue, numri i msuesave ka mbërritë në një sasi të pakapercyeme deri sod. Por mjerisht faktori sasi nuk ka shkue gjithkënd baras me faktorin cillësi: të pakët janë ata msuesa q kanë vetëdijen e plotë të misjonit shëjt q ata kanë persiper, e këtë e ka thanë kjarhtë Z. Ministri në fjalimin e vet. Msuesi është palci i të tanë shtyllës vertebrale mby të cillen pushon këdo i gjith sistemi arsimuer, por këta edhe mât teper në vëndin t' onë kû edukata familjare është shumkënd o krejt e mangët, ose lën teper me dishrue. Disa msuesa t' onë mjerisht e kundrojnë detyren e vet vetem si *msim* e jo si *edukim*, kujtojnë se shkolla është vetem per me shdri-villue mënden e fmis e me i shti në krye njato njohtunina shkence, e harrojnë se objekti kryesuer i sajë është me trajtue njerzit per jetë, me edukue karakteret e zëmrat, me pasunue shqiset me ato parime të gurta mby të cillat do ta rregullojnë jeten e vet burrat e napat e nesrit.

Zotni Ministri tue e stigmatizue me sÿ de-

pertues gjendjen e trupit t' onë msojtuer njash-tu si paraqitet sod, e ka dâ këtë në tri shkallë. E para shkallë pershin at pjesë të personalit q, tue e krye plotsisht e me ndergjegje detyren e vet, ep shpresë edhe per kohen e ardhëshme, e meriton prandej që do levdatë. Në të dyten shkallë gjinden ata msuesa e msuese q nuk e kanë derdhë të gjith veprimtarin per me krijue votra edukate, por e kryejn ve-pren e vet me indiferentizem e cilla prandej nuk del aspak dobipruese. Indiferentizmi! Apati-tija! Qe smundja ë madhe e jetës shqyptare, smundje q kercohet me i shterrë deri burimet e jetës s' onë mëndore. Por kûr kejo smundje t' u njetet edukuesave q do të trajtojnë popu-llin e nesrit, po ajo smundje ka me kalue edhe në brëznin e ardhëshme, sepse: *nemo dat quod non habet*; kurrkush nuk mundet me dhanë çka nuk ka, e prandej që farë ndisnash së larta, që farë karakterit të fort, që farë dashtnijet per Atëdhë kanë me u shti në zëmer xânësave të vet ata msuesa, kûrse atyne vetë t'u mungoj-në ato cillësi? Kÿ rûd msuesash është i dâmshem edhe i rrezikshem sâ s' ka per edukaten e rinis; indiferentizmi mund të dali, gadi gadi me thanë, edhe mât i zif se vetë e keqja në vet-vedi, pse në sâ këjo shkaktor gjithmonë një reakejon, indiferentizmi, tue mbyttë kryekput ndisn, e bân njeri mos m' u kujdesë as mos me çâ kryet per kurrjë.

Por kemi mandej mjerisht edhe shkallen e tretë e cilla pershin të gjith ata msuesa e profesorë të cillët tue thye keqas bën e bâmë, nuk i kushtojnë gjith mënden e zëmren e vet misjonit t' arsimit kombëtar, nuk prédikojnë, si e kanë me detnë, idealin tradicjonal e dasht-nin në Atëdhën q janë të vetmet parime mby të cillat kundrojnë shtyllat e ekzistencës së ko-mbit, per mjerisht, të dhanun mish e shpirt

mbas do mëndimeve të shprazta, mbas ideologjive rrenimqare, kercohen me shtî thimthin e helmit të vet edhe në gjakun vrigjin të rinis shqyptare qi atyne u asht mbesue. Âsht nji realitet i idhtë, por realitet. Kemi pá e jemi tue pá per ditë këso personash qi të dhanuna mbas idéve kosmopolite e internacionaliste e të rrëjtuna prej verbit të rí t' ardhun prej stepave t' Azís, zgerdhihen per Perendín e per vlerat morale qi kanë perbâ e perbâjnë theme-lin e jetës të gjith shqyptarëve pá ndryshim besimit vënë në shpotí idén e Atëdheut e shfaqin mní e perbuzje per rëndin shoqnuer qi ekziston kudo në botë, perveç se në dhén e ús e të disprimit, Rusín. Janë persona qi veprojnë në terr, si kukuvacat e natës, qi s' diftohen çiltas, por shtíhen si ujku nen lkurë të kijit per me rá má lehtësisht në pré permbí turmen e të pá-dijtunve, qi s' flasin kjartë, por, me heshtje e me nenkuptime, bâjnë edhe má dam se anmiku i njoftun per báll.

Këto persona, këto këpurdha të helmatisuna qi kanë bijtë kudo mbí organizmin e trupit t' onë msojtuer, Zotní Ministri i ká stigmatizue rrebtësisht, edhe fjala e tij, e folun Inspektorave e Drejtorëve qi kanë në dorë rrëgullimin e msimit, ká ushtue e zjarrtë, defiduese e kuptimplote: «Shkolla perbân nji nder faktorët má esencjalë t' ekzistencës së Kombit e të Shtetit, ajo duhet të pergatisë nji djelmëni të vullnetshme, të gjáll, të dishiplinueme, puntore, të pajosun me karakter e me moral të fôrt, me kulturë të plotsuene, të bashkueme *vetem* rreth idealit të naltë kombëtar, dhe kurdoherë të gatëshme me sakrifikue çë do gjâ, jeten, pasunín e familjen per Atëdhé e per Mret. Nji djelmni qi nuk ká këto ideale bâhet vegël e anmikut t' Atëdheut. Duhet të dihet, *pà pikë dyshimi*, se çë do koncept tjeter i jetës asht i damshem, i rrezikshem e në kundërshtim flagrant me klimen e zjarrtë kombëtare të Shqypnis së Zogut. N' Atëdhén e Zogut, në Shqypni, *nuk mund t' eksistojë* tjeter ideal veç atij të kombësis, tjeter ambicje, veç punës ndertuese. Kush i largohet këtij koncepcjonit ká trathtue detyren e vet ndaj shtetit, ndergjegjen e vet profesionale».

Organizmi i ynë arsimuer vuen prej smundjeve të rânda e të rrezikshme. Fjalimi i Z. Ministrit Shatku asht nji diagnozë e këthellë, e ímtë qi u bâhet atyne smundjeve, tuj u diftue nji herit edhe mjekimet e duhuna. Por në mjekimin e nji smundjes pjesá má e vshtirë asht diagnoza; mjekimet janë të pershtatuna edhe bâhen, do të bâhen, kjoftë edhe me thiken kirurgjike.

Pjesëmarrja shqyptare në Panagjyrin e Barit

Panagjyri i Barit per vjetë e má teper asht tue marrë randësi. Âsht nji shfaqje qi difton realiximet e mëdhaja qi ká bâ Italia fashiste edhe në lamen industriale e tregtare. Per në shqyptarët mandej ká nji randësi të posaçme. Afersija me Italín, lidhja politike-tregtare, historija e perpjekjeve e të marrëdhanavet gjatë sá shekujsh e bajnë panagjyrin e Barit me interesë të madhe per Shqypni. Barin e kemi njikëtú ngiat, të thuesh te dera e shpís, e mjafton me thanë se kush del a kethen në Shqypni, gati nuk asht e mundun qi mos të kalojë njisherë neper Bari.

Këtë e kanë pá e kuptue drejtuesat t' onë, e prandej gati qyshë në fillim Shqypnija ká marrë pjesë n' atë panagjyrë. Por pjesëmarrja e sivjetëshme ká kalue ata të vjetëve të kalueme: asht kenë shum má e madhe, shum má e zét e má e perzemert.

Pavijoni shqyptar asht ngrehë sivjet má së miri, qi me i lanë nderë Shqypnis, Qeverris e në nji mëndyrë të posaçme Ministrís s' Ekonomís Kombtare: má i madh, má i plotsuem, ma i pasun per shpija tregtare-industriale ekspozuese, má i hijsheem në të páme të pergjithtë.

Fjalimi i Ministrit adv. T. Toçi e «Dita shqyptare» i kanë dhanë pjesëmarrjes s' onë në panagjyrin e Barit nji shkelxim të posaçem. Udhtimi i organixuem prej Ktamt mandej ká pasë sukses të plotë.

Per «Diten shqyptare» pergjithasht kanë bâ pershkrime të gjana të perdítëmet e kryegjytetit e ajo e Barit. Né po na kande me permendë çka ká ndí gjith Shqypnija neper mjes të radjos: fjalimin e Ministrit Toçi e koncertin zanuer të hartisteve tona.

Fjalimi i Ministrit Toçi ká pasë randësi, perveç nierit qi e kambajnë, edhe psi Zot. adv. Toçi asht mis i Qeverris. Prandej per kambë të naltë qi ká fjalët e tija nuk janë vetem fjalë, por perbân programin e vullndem të njij dikasterit të Qeverris. Mbas fjalëve sigurisht qi do të ndëkin veprimi e realiximi. Kultura e haptë prandimore, atdhetdhenija e ndijme e vullndeti në veprim i provuem i Shkelqësis së Tij na apin ket siguri. Ngrehja e Bankës Bujqësore, tash sá vjet në projekt të Qeverrinave të ndryshme e

vijon në faqen 255

Alessandro Manzoni

ERMENGARDA

Mbi parzëm ndër t' përhjekuna
T' butit bystek' shpërderdhun,
Lshue duert e të përvoesune
Prei dek's fytyr'n e zverdhun,
Shpirt-bardha a shtri me t' dridhunin
Shikjim drit' kah kërkon.

Shuen përvajtimi: 'i lutë
Njëzani shkon përpjetë:
E djergun përmbi t' akulltin
At ball, një dorë e letë
Mbi s' prei njëje s' qiellit
Më t' mbramin tis ia lshon.

Shkputë, o bujarë, mëndie
S' paqet' t' kësaj toke t' mirtë;
Çoi 'j mëndim t' bardh' flijuesje
T' Amshuemit, e jep shpirtë:
Jasht' jet's ka m' e gjet' t' sosunit
I giat' mëndimi i jot.

Kshtu s' mjerës i pa luejshëm
Ktë posht', i ish' fati shkrue:
Me lyp' pa prà 'i harresie
Që do t' i ishte mohue;
E shëjtënue prei vëjtjeje
Me u nji' te i Madhi Zot.

Ah! çuet n' errsit e zymtuna,
N' rruginat e vetmueme,
Ndër kang' të virgjineshavet,
Pran' ltereshi s' urueme,
Gjithmon' ndër mënd i kthësheshin
Të pëthërrunat dit:

Kur ende dasht', pa dieje
Për një ardhmëni fatzeze,
Thithi me t' madhe knaqie
Flladet e tok's franceze,
E, dal' ndër shoqe, rejashi
Së Franc's pa smirë u prit.

Kur prei së nalt' njaj majeje,
Të lultit flok' stolisun,
Shifte pa dë ledinave
Me fjug' gjuetën tui lvisun,
E përmbi frëjt e lshuemun
Zotnin krip-giat' kthye lak,

E përmbas si t' vrapuemit
E kualvet q' avullojnë;
E t' darunt e t' kthyemt shpejtazi
T' langojvet që shëmojnë;
E prei kaçubash s' rrahuna
Tui dalun thën kreshtak;

Edhe të shkelun pluhurin
Me gjak tui e vizatë,
Zhgjete mbretnore i shpëmun:
E njoma vrik ka' gratë
Fytyr'n e zbeme e siellte
Mblue me 'i t' andshëm trishtim!

Oh Moz' gjarpnore! oh t' vokëta
Ujnaje n' Akvisgrënë!
Kë t' vrazhd' parzmoren m' çreshi
Më i nalt' luftari lënë,
Djersën fisnike t' ndeshies
Dirgjei m' e ter' n' frashim!

Si voesa mbi kaçubëzën
E barit t' thën për dhë
Ndër fije t' përzharuna
Me lviz' t' jet'n e rë,
Që çohen prap të bleruna
Në t' flladëshmin agim:

Ishtu n' mëndet që mizoria
Fuq' e dasht' ka kputë
N' sulmine, bjen flladitë
E 'i fjetë s' amblë e s' butë,
E i siell zëmrën kah t' paqëtat
Dashini t' njaj tjetri gzim.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARILETI"
SHKODER (2018)

*Por si dielli qi t' kthijemit
Tërthores s' kallmë i njetet,
E e ndez' me vap' t' vazhdueshme
Ajrën qi nuk lëvitët,
Sá njall', të shtalbtat kallëza
Prap zhari për dhë i shkref;*

*Njaq' vrik prei s' shkurt' harresies
Dashtunija e kllapitun
Kthen e pa mort, e hovëshëm
Msyn shpirtin e turitun,
E i ndjell' ftyrat e daruna
Ka' dhimba qi mir' njeft.*

*Shkpute, o bujare, mëndie
S' paqet' t' ksaj' toke t' mirtë,
Çoi 'j mëndim t' bardh' flijuesje
T' Amshuemit e jep shpirtë:
Nën dhë qi ka me t' mbluëmun
Të dobtësuemin mbet,*

*T' tjëra fatzeza t' sosuna
Prei dhimbe flëjn'; t' vëjueme
Nuse prei shpate, e virgjina
Kot s' koti të fejueme;
Nana qi pan' t' shporuëmun
Tu' u zbë fëmin e vet.*

Shkodër, 1936

*Tÿ, lé brëznije s' ndrydhsavet
Ndër njimí t' zezat zhye,
Qi për burrní pat numërin,
Pat fyemjet për arsye,
Gjakun për t' drejt, t' mospasunit
Mëshir' për lumënim,*

*Tÿ të vëndoi ndër t' ndrydhunit
Pse t' desht rreziku i zí;
Ep shpírt e kjame e e zbutune;
Dirgju ndër ta me u shtrí,
Kurrkush s tash t' i bân pluhunit
T' pafajshëm përdhünim.*

*Ep shpírt; e ftyra e terune
T' qetohet si n' e pare,
Si at'her' isht qi, e pa dieje
Për nj' ardhmëni gnjeshtare,
Mëndime t' leta virgjinash
Veç përfytyrote. Bjen*

*Njikshtû prei rêsh së shkÿeme
Dielli tui u varë.
E, përmbâs mali, m' t' dridhuna
Prëndimin e përarë,
Bujk-bardhit tu' i uruëmun
Má t' kthjell' ditën qi vjen.*

E përkëthei Mark Ndoja

Ermengarda ishte e bija e Deziderit, mbretit të mbrâmë të Longohardvet. U mbartue për Karlin e Madh më 770, e mbas njaj vjeti ky e lëshoi. Asajë iu desht atëherë me shkue e me gjetë strehë në kuvëndin e Shën Salvatorit në Brescia, kû vdiq mbas pakë kohe ë sosun prej dhimbe. Ishte e rrethueme prei sherbtoresh e motrash së kuvëndit, qi nuk mûjshin m' e dijtë hollë jetën e sajë, prandei poeti vetë bân kinse po ishte prânë soje msá eptë shpirtë; i përkujton gëzimet e shkurta, shef në shpirtë të sajë dhimbën e madhe qi e depërton, e këshillon me harrue çdo gjâ të ksajë jete, e ngushëllon me dekë e qetë e e kthjellë.

Bariu e lule-dielli (Glasio L.)

Rá andejna filli,
Njaj lule-dielli
Muer 'i barí dhe fjalë i tha kso dore:
— Deh me më diftue
Pse tue shikjue
Rri diellin, me ftyrë sjellë prej ti perore! —
Lulja pergjegji:
— Ky i jëm â rregji.
Oh! me sa të knaqun sÿt un në të i ndali!
Me ngjyre më ndriti,
Shtatin m' a rriti,

Fletët e blerueme ky fat-bardhë m' i fali.
Mâ e naltë perhera
Mbi lule tjera,
Shkelximin t'âm un kû por do të ja dí.
Nder rrexe të tija
Më rritet stolija,
E më shkrihet por të jeta në miradí. —
E jete ftyra
Shë lyne detyra,
Kah Zotit të jetë barí, sjellun perherë.
Jeta të fali e të rriti,
Menden t' a ndriti,
Pernjiti në rruzull mbarë, kndoj lavd e nderë.

D. Aleksander Sirdani

Fleta fëmnore

MISJONI I GRUES

Shoqe të dashtuna, tue marrë pjesë edhe un në votren e "Cirkës", po Ju pershndes me gjith zëmer e Ju lutemi me më falë per pázotsin t' ëme. Nji herit lus të gjitha ato qi kanë zotsi shkrimin, e në mëndyrë të posaçme msueset qi janë të dhanuna me shpirt mbas misjonit t' edukatës, me më ndimue me shkrime e artikuj per ket rubrikë shum të nevojshme per jeten t' onë.

Diftoj edhe se në të zgjedhun të temave qi kam me marrë me rrahë, nuk kam me mbajtë ndonji rënd të caktuem, por do të shkruiej, si thotë Danti, "tue zgjedhë lule prej lules".

PARVA FAVILLA

Sikur e ká pershkrue edhe «Cirka» n' artikullin e posaçem të numrit të kaluem, çashtja e *feminizmit* është bā nji çashtje aktuale në të gjith boten, e aty këtū kemi ndi ushtima të sajë edhe në shtypin shqyptar. Me at ëmen thirret nji levizje e nji propagandë qi qyshë në fillimin e shekullit të kaluem ká per objekt me predikue e me kerkue barasimin e plotë të dy seksve, të burrit e grues, në të gjitha lāmët e veprimit njerzuer: politikë, shkencë, letratyrë, sport, profesjone, nëpunësina etj. Nuk është qellimi i këtij artikull me analizue e me konfute feminizmin, por mjafton me thanë se kŷ e ká bā kohen e vet e njehet sod në driten e shkencës moderne, perveç rivendikimeve të drejta në lamen shoqnore, nji marrí fanatike, nonse disá konsekuenca t' asajë levizje kanë mbetë me shum dam te botës marë. Per shembull shum shoqologë me famë botnore kanë provue me argumenta në dorë se grueja profesioniste, grueja nder zyre, e grueja puntore nder fabrika, janë kënë shkaqe kryekreje të pápunësis kolosale në botë prej kah ká rrjedhë kriza ekonomike prej së cillës po vuen shekulli marë. — Jo, ndryshimi i seksve është nji gjā krejtë e dallueme, ndryshime psikologjike, anatomike e fisiologjike e vënë gruen në nji tjetër shkallë qi s' është ajo e burrit, Perendija e natyra vetë i kanë caktue burrit e grues funksione të ndryshme qi nuk munden m' u shndrrue me njantjetrin. Me këtë nuk due me thanë se nuk mund të jën perjashtime, por si dihet perjashtimi forcon rregullen. S' tham, per shembull, se grueja nuk mund të shquhet në lamen e letërsis, por edhe këtū mban gjithmonë nji personalitet të vetin qi dabët prej atij të burrit.

Mue më duket se kurrnji gjuhë tjetër si gjuha shqype, zotnon skājin mā të pershtatun per me diftue relacionin qi lidhë dy seksat nder-

mjet vedit. Na thona: grueja është *shoqja* e burrit. Po, në ket fjalë me veshtrim të naltë permahet kuptimi i vertetë i pozitës së grues kundrejtë burrit. *Shoqe!* Jo zotnuese e burrit as robneshtë e tij, jo e pá mvarun prej tij, por e caktueme me kënë perkrahjsja e ndimsja e tij n' udhen, herë të vshtirë e herë të gzueshme, të jetës njerzore. *Shoqe!* Prej kësajë fjalë, prej kësajë cillsi të caktueme, na shdrivillohet e na del para në të tanë madhnin e vet misjoni i grues, misjon i naltë ke s' ve, e per randësi të veten, paralel me atë të burrit, e prej së cillit del historija e të hecunit të gjatë të njerzimit permbi tokë. Po të mujshim m' e krahasue në nji farë mëndyret funksjonin e ndryshem të burrit e të grues n' organizmin e familjes, e në nji pikëpamje edhe të shoqnís, tuj marrë nji shembull të kollajshem, kishe me thanë se burri është çka është kryet, çka janë trút, në trup të nierit, aj ká parin, ká menden drejtuese, qi i ep rregullimin veprimeve, grueja është si zëmra, qendra e jetës, qi me hovin e vet siell gjakun, i ep ushqimin marë trupit e prandej edhe krës e truve. Zëmra pá krye s' ká kuptin, por as kryet pá zëmer n' ká jetë. Njikështu edhe burri e grueja janë caktue per me plotsue shoqishojnë.

Si e kam pasë lexue nji herë në «Cirkë» nji shkrimtar ká thare: Qielli nuk dojt t'i api zheni grues, me qellim qe e gjith flaka të i u permblidhte në zëmer. Kurrgjā mā e vertetë se këjo. Grueja është shoqja e burrit, ajo nuk është bā me marrë pjesë në jeten publike, në politikë, në drejtim të Shoqnís, por me influens qi ushton permbi burrë i ká bā shpeshlehtë me na drodhme rruge historís, burrat shpeshherë janë dallue per veprime të tyne të mira o të këqija, sikurse të mira o të këqija janë kënë grā si i kanë influencue. Grueja nuk ká

bâ kryevepra të mdhaja letratyret, por shpeshherë i kà frýmzue: Beatrice e Laura kanë me mbetë të pádekëshme, sikurse të pádekshem janë poetët e naltë qi i kanë këndue, pá ato, ndoshta as kryeveprat e tyne nuk kishin lé. Grueja nuk e ndjek burrin në sheshin e hapët të veprimeve të tija, por ajo asht mbretuesha e shpís, asht rojsja e paster e çerdhes s' ambel kù burri gjên pushimin e vet shpirtnuer edhe landuer, e prej kah xier fuqí të reja per m' u hjedhë me hov të dyfishuem ne luften e jetës per të mbrrijtun t' idealeve të nalta.

Por atý kù spikatë edhe mã teper karakteri i posaçem i misjonit të grues asht edukata e fmíve. Perendija, neper rëndin e natyrshem, e bani gruen nanë. Nanë! Ç' êmen i madhnueshem, êmen shêjt, cillësi e pákundshoqe permbi botë. Dashtnija e nanës per fmí të vet asht një gjâ e pápershkrueshme, pse çë do pershkrim ásht i mângët. Para sajë në të tana kohët kanë ulë gjunin nieri mã i madh e aj mã i vogli, dijetarë e poetë, të gjytetnuem e barbarë. Vetem barbarët e të 20tit shekull, n'êmen të një fës së ré qi e ulë nieren mã poshtë se shtâsa, kanë mbërrijtë m' e dá nanen prej foshnjes së vet.

Të kënunit nanë i nep grues vetvetiu cillësin e mirërritëses e t' edukueses. Mund të thomi se e gjith vepra e edukatës familjare permblidhet nder duer të nanës. Baba, i mârrun me rangët e veta në luften e perditëshme per ekzistencë, praktikisht kà një influks mã të vogel në formimin shpírtnuer të fmís. Fmíja asht i njitun me nanen. Ásht kaq fort i njitun sá aj kurrkuej nuk i beson mã fort se nanës. Mã fort i beson nanës se msuesit. Per të fjalët qi nana i shtje në shpírt janë dogem i páluejtshem. Këndeje rrjedh pergjegjsija e madhe morale qi kanë nanat ndaj fmíjt e vet. Mûnd të thomi pá frigë gabimi se 99 per qind fmíjt dalin njashtû si i trajtojnë nanat e veta. N' i shtijshin në krye frigen e Perendís dashtnín per atëdhë, ndísínat per vepra të mdhaja e të mara, ata kanë me dalë njerz me karakter, atëdhetarë e gjytetas të mirë, zemberbujarë e puntorë. N' i shtijshin në zëmer vetem egoizmin, levertín, të shtímit, interesat landore, ata kanë me dalë shpírtligj, të poshter, trathtarë, as hejri i vetvedit as e mira e shoqnís. Në mos u kujdesshin me u dhanë kurrfarë edukatet, kanë me dalë indiferenta, të lëshuem në mëshiren e rrymës s' ambjentit qi mundet me këndë e mirë o e keqe, por qi mjerisht mã të shumen asht e keqe.

Por nana e mirë per me edukue mirë fmí e vet, do të fillojë me edukue vetvedin. Kurrkush s' kà çka qet në zëmer të tjeterkuej, po uk pat gjâ në të veten, kà thanë prap një

shkrimtar tjeter, si e kam lexue gjithnji në «Cirkë». Prá, me fjalë tjera, fmíja del njashtû si të jet nana. Edhe dijtunija popullore qi pasqyron eksperjencen e shekujve, na e bân dishmí ket punë. A s' thona na shqyptarët: Kush lén prej micet gjuen mí - Drúja lisit e grueja fisit - Pelhurës kqyri ánen e vajzës kqyri nanen - Më bân nanë se të gjas, edhe 'i kambë t' a pershkjas?

Shoqe të dashtuna, me fjalët e vorfna të mija jam mundue me pershkrue misjonin e grues në botë qi ásht: me këndë pernjimënd shoqe per burrë, me këndë pernjimënd nanë per fmí. Por në kjoftë se këjo á detyra e gjith gráve në botë; na nanat shqyptare (me ket êmen due me kup-tue si ato qi janë, si ato varza qi pregatiten m' u bâ grá e nana) ket detyrë e kemi edhe mã të rándë. Kombi i ynë, trashigimtár i një popullit të madh e të lumnueshem, prej robnijet gjysëmijvjeçare kà mbetë në terr të pádijes, në ligshí të mëndes e të zemers, kà bjerrë at hovin e jetës qi i bân popujt e mdhaj e të perparuem. Deri tash, por jo mã mbas tashit. Shqypnija qi krémton edhe pak javë 25 vjetorin e rilindjes së vet, duhet të çohet në kambë e të lëshohet me hov ne driten e kohnave t'ardhëshme. Krémtimi i 50-vjetorit të pávarsís duhet të gjëjë Shqypní e Shqyptarë shum mã të perparuem në rrugen e kulturës shpírtnore edhe landore. Por pregatitja e një popullit nuk báhët sod per nesor, por don veper të qíndrueshme e të pádame gjatë vjetsh e dhetvjetash. Në ket veper titanike një pjesë kryësore na tokon né o shoqe shqyptare. Ju e dini se Napoleoni i Madh kà thanë: Popujt formohen në prêhen të nanave. E vertetë e madhe! Njata fmí qi na sod perkundim në djep e të cillave në prêhen u apim msimet e para, sod 25 vjet kanë me bâ të hîmit e vet në jeten shqyptare, kanë me u bâ burrat qi do të formojnë Shqypnín e mávonëshme. Ata kanë me këndë të mirë o të këqí njashtû si t' i edukojnë na. Por Napoleoni kà thanë edhe një fjalë tjeter o: Në ket rasë mirë na pershtatet né. Aj u tha ushtarëve të vet në Misir per me i bítë per bítë: «Ushtarë, prej këtyne piramidave 40 shekuj po ju shikojnë». Edhe na mund t' i thomi vet: 3000 vjet histori shqyptare prej duerve t' ona e presin vijimin e vet! Historia e nesers vepren t' onë kà me glikue!

Çë misjon i naltë per né, çë misjon qílluer! O shoqe të dashtuna të jemi të dëja per ket misjon!

PARVA FAVILLA

Fizjonomija

Fizjonomija është me të vertetë pasqyra e shpirtit të njerit.

Sikur një smundje e gjatë lën një njerë të zbut në fëtyrë t' onë, ashtu edhe dhimat e mjerimet i a hjekun freskën. Mund të thomi se gjendja e fëtyrës tregon historinë e jetës.

Grueja ka gjetë, në të shtjellun të vjetërve e të shekujve, shumë mendyrë e hartime të vjeshme për me mbajtë, deri kështu të jën e mundun, duken e bukuris e të rinis së vet; por shprehjen e fizjonomisë nuk mund t' a ndërrojë.

Një vrojtës me sy të praktikuem mund të shohë menjherë rrudhat diptuese të moshës së vertetë të një grue; por nuk lypet eksperiencë e madhe, për mos me u rrejtë për ndiesinë të shpirtit, kur të vëhen orot ndrrimet e fizjonomisë së sajë.

Kur fjala nuk perkon me mendim, atëherë na jemi të shqetsuem, të turbulluem, pse për me rrejtë dubet me bën do mundim. Edhe fizjonomija e jonë hjek, e tue hjekë shtremnohet pak a shumë.

Së në merzë i kemi disa njerëz që nuk na dajnë syt, tue diktue në fëtyrë t' onë çka na nuk kishim me dashtë kurr t' a dijnë?

Së herë këjo fizjonomija e jonë na trathton.

Kur duem me rrejtë e kur ndergjegja e jonë nuk pelqen se çka flasim, atëherë na kuqet fëtyra; na duem me thanë se këta të kuqun vjen prej natyrës së marrëshme t' onen; nuk e ndijm vedin të zotin me mshehë mendimin t' onë e bajmë ç' mos tue u ushtrime me mujtë me marrë këtë petk të keq.

Asht e dijtun se me ushtrim mund të i a dalë njeri me rrejtë pa vshtirësi; por me kenë se ndigjusi i jonë asht pak i zgjuet e i rrahun në botë, ai ka për të na diktue menjherë, prej një të kuqunit të lët në fëtyrë, që s' kemi me mujtë me e hjekë kurr krejtsisht, prej një të shtremnuemit të vogël të buzve që na kemi për të bën për me mshehë të vertetë.

Fizjonomija prap është ka 'i herë më e drejtë se shpirti i jonë e më e kulluet se mendimet t' ona. E është mirë që të jenë kështu, pse ka për të kenë rojsja e natyrëshme e energjike e drejtësisë s' onë.

Fizjonomija së mramit merr karakteristika të posaçme që na ndimojnë me dallue natyrën, karakterin, edukatën e jetën e një njeri. Edhe pse s' i thue vedit fizjonomist, sigurisht se të kësaj për të dallue një njeri autoritar prej një nie-

Cirka toponomastike

Monografia përmbi Postripë që Z. Hashim Koplikaj asht tue botue vazhdueshëm ndërfaqet e «Cirkës» asht një vepër e çmueshme e me shumë dobë. I vlerëti auktuar tue mbledhë me duresë të pashoqe e me përpikëri shembullore të gjithë pershkrimet e vëndeve, të ndodhunat historike, gojdhinat; folklorin, etj. shprej se s' do të lënë mbas dorës as të mbledhunit e fjalëve të rrada, proverbëve, etj.) rreth argumentit që ka marrë me rrahë, i bën një shërbim të randësishëm rmimeve albanologjike që mjerisht kanë fort pak lavrues në vëndin t' onë. T' ishin shumë ndjekës të shembullit të tij, atëdheu i ynë i vogël nuk do t' ishte mjerisht kaq pak i njoftun.

Vetem në një gjë nuk jam një mendimtar me auktorin: përmbi etymologjinë e fjalës Postripë. Zotni Koplikaj ka shfaqë thezin (n' *Illyria* Nr. 37 d. 4. I. 36) se ai ëmen rrjedh prej bashkimit të dy fjalëve *poshtë* e *rribë*, prandaj: Postribë = rribë e poshtme (e lumit të Kirit). Më nuk më duket se asht ashtu, e po marrë lirinë m' e diktue mendimin e kundërt t' ëmin:

I. Mënyra e bashkimit t' atyne fjalëve sikur paraqitet nuk është mbas natyrës të gjuhës shqype.

II. Mbas mendimit t' ëm etymologjia e *Postripës* asht krejt e kjetër: nuk a tjetër, por veç dy fjalët latinisht *post ripam*, që e përbajnë at ëmen, fjalë që shqyp donë me thanë: *mbas bregut*. Prej kësaj rrjedh se ai ëmen i asht njëti atij vënd qyshë në kohën e Romakëve, sikurse shumë vënde tjera në Shqipëri. Për breg merret vesht natyrisht ai i Kirit, e në kjoftë se Postripë njehet sot dy anë e lumit, fillimisht mund të jët këndë vetem njana, çka e thotë edhe vetë auktori. («Cirka» Nr. 19, 11. 4. 937).

III. Populli shqiptar *Postripë* e jo *Postribë* sikurse e shkruen auktori, ndoshta për me forcue thezin e vet. Këtë po e them sado që nuk ka ndonjë randësë për çështjen, pse bashkëzanoret *b* e *p*, tue kënë të dyja buztorë, janë fort lehtësisht të shtremnuar me njana me tjetren.

Lul Shkurti

ritë të butë një njeri zelltar prej një pritjeit, një njeri serioz prej një njeri i dhanun mbas qefit. Fizjonomija është pasqyra e shpirtit e historija e jetës s' onë.

iks.

PRRALLA TË MARRUNA NË SHENIM (NOVELË)

Nder sá e sá miq të perzemert të dikuershem, shpesh herë me perkujtohet edhe ftyra sympathike e zotní Kolës i aferm me shpí t' ême. Gjithherë më paraqitet si një pikturë me ngjyra të gjalla, ndejun mbí një gúr të madh e shekulluer që ishte i ngulun në dhé ngiet derës së dugajës së tij. Mjeshtriya e tij ishte farketár, por tashmá nuk punonte; këqyrte vetun djelmt e vet që rrihshin në çekiç të gjith ditën e lûme, dimnit tue goditë qesërë, vanga e sheten që shperdajshin shkëndija prej të rrahunit të fórt e që e mushëshin dugajen me tingllime të terhekshme e gadi gadi argjanti. Veret, ma të shumten e herës dugaja zotnohëj prejë të ramit të vijushem të çekiçave mbi këmesa e kosa që katundarët bijshin me goditë për të kositon e të korrún; e kjo zhurmë u dukte e argtueshme e e plot harmoní që i nëxitëte djelmt në punë. Në kje se dimnit dugaja ishte gadi perher' e mbushun me katundarë të cillët tue mos pasun punë për ngut rrihshin e pritshin deri sa t' i u kryjshin së godituni veglat e prishuna, veret perkundrazi u shifshin mbrendë vetun djelmt e zotní Kolës, e ky jashtë nen hije, ndejun në katermdhetë si thaçë má sipri, me një shkop të trashë afer vedit e me një faculetë të madhe e shumë ngjyresh në dorë me të cillën herë tërte djersët e herë perzete mizat që s i u dajshin qafet.

Shpesh herë nder orë të pá caktuemë të ditës vinte për ndo 'i punë ndo 'i katundár me kál, që ulun prej tij, pá tjeter e lidhte për hekura të trashë të dritsores të dugajës.

Zotní Kola turfillote, pse kualt bijshin me vedi edhe miza të terbueme që e rrethojshin e që pá pritmas e tinzisht e piskojshtin sidomos nder kambë.

— M' u hiqni qafet, he kjoshi larg meje; — i bertitte si mizave ashtu edhe katundarëve. — Bota áshht mjaft e haptë, si thote Tobija.

— Për un nuk jam Tobija, shtote mandej me 'i herë me një gaz të lét e hironik.

Për gjith ne e êjte prá që ishte ditë pushimit, e sidomos veret une shkojshe me ndejë me zotní Kolen. Zakonisht shkojshe prejë vonet,

kuer mbarmja ishte freskue, e kuer çehrja e vrânt' e tij, kû prejë ndo 'i gotet të mastikës e kû prejë kujtimit se rejat ishin tue i gatue darken për qéf të tij, ishte shndrrue në një humorizem që e nxitëte në kuvend.

— E tÿ more shkollár! — keshtu më thirrite sa herë që ishte në qéf; — si të duket? a má teper din shejtani a shkollari? Une sá për vedi tham má teper shkollari, pse shkollarit i a duel me trathtue edhe shejtanin vetë.

E këtû, sa do që m' a kishte diftue edhe sá herë tjera, hynte e më diftonte historín e shejtanit që piu për vënë thjeshtë rrushit venen e bâme me uj' e me disá pluhua, të godituna prejë shkollarit. E shejtani u déj. — Për u shtí si i dejun — i pergjegjshe un me fjalë që kishe ndie prejë msuesit — U shtí? Me të vertetë t' a han mendja se u shtí? eh, të gjith një soj këto shkollarët e sotshem ...

* * *

Një ditë prejë ditsh i dhaçë me lexue një liber prrallash. Shum má teper se m' u argtue n' at lexim, hiqte keq kabë nuk i kuptote germat e reja e që i rrshitshin si njala nen sÿzat e uluna deri në máje të hundës. I shijote fjalët n' at mndyren e vet të veçantë, shí sikurse grát at cirken e vojít të mirë kuer rrshet prej grykes së shishes. E mbas disa kohet më tha:

— Për un këto prralla i dí qé motit; mandej, madje, dí edhe shumë e shumë të tjera që ky liber nuk i paska as pak. Ndo 'i ditë, për, që të jemi má në qéf kam me t' i diftue une disa má të bukura se këto.

Me ndie prralla e me i marrë në shenim: oh! qe dishiri má i terhekshmi i emi n' at kohë! Për gjith e me mbarmje prá pak para se t' u muzgte, shkojshe me ndejë ngjet zotní Kolës. Prejë pá ekspenjences së moshës e prejë randës së jashtzakonshme që i epshe prrallave, une kishe marrë me vedi letra e lapcë për me i shkruë të gjitha fjalët e tija. Ishe teper serjoz për me u kujtue se ndokend bâjshe me u shperthye gërit. — A të ká tokue me e ndí ndo 'i herë prrallen e dy koprracave? më pyeti tue shkruë letrat që kishe nxjerrë prej xhe-

pit; e pá pritë pergjegje i a filloi: — Dy koprraca diqne shi në një ditë, e u gjeten perpara Shen Pjetrit. «Është e ndaluar me» i a bëni ky tue çue çilcat perpjetë; «vëndi i pershtatshem për ju është shumë më poshtë:» «Por e un» i gjegji i pari, «nuk kam kenë koprrac; kam bërë ketë e ketë tjetren, kam bërë edhe shtëpi e shtëpi vepra të mira të tjera» Nderkaq koprraci tjetër rrihte parzmin në grushta prej pendimit. «A e shef?», i tha Shen Pjetri, «aj atje që po pendohet e që me të vertetë kje koprrac ka për të shkue në burgatuer, në shtëpi ti perkundrazi fill e në fund të ferrit. E a don me e dijtë pse-hin? aj kje i shtrëjtë vetun me xhep, nder shtëpi ti jë kënd i shtrëjtë me zemer, e koprracija e zemers është mëkat shumë më i madh. Ti kurr s' ngushlloje kend, së pakut me ndo i fjalë gojet, e, edhe pse i falëshe ndo i herë kuej ndo i pare, zemra të mbete e ftoft e e ndryshe por si një shkrep». E e çoj fill' e në ferrë.

— A e shkrove krejtë? pyeti zotni Kola kah' e shikjote doren t' ëme që rrshitëte mbi copa letrash; tash shkruaj ketë të tjetren. Një luan tue e pá vedin në ças të mbam, çoi e thirrri dhelpnen. «Të falem nderës» i tha, për të gjitha ndernat që më kanë bërë. Dhelpna heshtonte. «Pse ruk flot?» e pyeti luani. «Po ti a don me luftë me mu-a?» i gjegji dhelpna; «në kje se të kam sherbye a nuk e din se çka më ka shterngue! «A mujshe une ndoshta mos me t'a bërë qefin? Por mbasi po shof se me të vertetë të paska ardhë e mbamja, udha e marrë të kjoftë o mbret i pushtetshem».

A e din atë të gomarit e të thjut? Një gomar shifte se për gjithë ditë zotnija hynte në jerevi me një ënë të mushun me brumë të nxehtë e që buzqeshun e shprazte në magjen e thut. Mandej u ulte, tue e thirrur me gjithfarë emnash e i krute kryet ndermjet të dy veshëve ndersa ai hate i lëm. Tue e perdëmun dal ngadalë kashaten e sanës së matun që kishte perpara vedit, gomari i shkret' u ankote për fatin e keq të vetin por të dalmen zotnija, e thirrte thën që ishte shtrë mbi magje: «mik i dashtun» i thotë, «pá kurrfarë interreset!» E tash shkruaj ketë tjetren: Një çingallë po ngitte një ditë neper një livadë të hapte tue bertitë të madhe: «Largo dhé! Largo dhé!» E pau një breshk' e tha mevedi. «E shkreta, shifet mirë se paska lë sot paradite».

Zotni Kola m' i diftonte këto e sa e sa prralla tjera të shkurta me një ftyrë të mbushun me rrulla të thella, e me dy sy që i xhillojshin në një mndyrë të çuditshme. Shpesh herë ndersa flitëte i a lshote synin fletve të mija, e qeshte mbrendë në zemër të vet, ndoshta kah' e dinte mirë se një ditë do t' u bo-tojshin.

GJITHFARËSH

Per mos me na merzitë qejt tue lehë

Me një operacion të kollajshem që u bëhet qejve në fyt, është gjetë mëndyra që mos t' u ndihet zani tue lehë sidomos natën . . . në hanë. E këta pa u shkaktue kurrfarë damit.

Ky operacion është diktue prej doktor Cavault-it, porse deri tash nuk është vërejtur fort në praktikë, pse u dham zemra pronarëvet të qejve me u hjekë zanin, shtazëve të veta.

Perkundra nder laboratoria operacioni është tue pasë fort pelqim e u bëhet gati të gjithë qejve që duhen për eksperjenca të ndryshme.

Gjyteti i krupës

Krypnaja më e madhe e botës është ajo në krahinë të Wieliczka në Poloni. Shtretent e krypës shkojnë deri në katerqind meter thelltë në tokë e mbledh një syperfaqe të një disa kilometrash kuadrat. Është krejt një gjytet i ndertuem në tokë me banesa, rrugë, tregtore e kishë.

Hoteli i heshtimit

Në Lowestott, në breg të Anglis kah të lëmit, gjindej tash pak vjet një hotel i çuditshem: nder oda e sala të këtij hoteli, si edhe nder lulishta për brë, nuk duhej shqyptue asnjë fjalë. Të gjithë urdhnat e porosinat u bëheshin me shkrim; kamerjera e sherbtorë shkojshin poshtë e perpjetë të mathun me këpucë feltri; karrocat do t' u ndalëshin një i qind meter larg; nuk kishte aty as pjano, as telefon as kumbonëza. Hoteli ishte fort i rrahun, sidomos prej letrarëve e studjorëve, që gjëjshin një ambient ideal për të mbledhun të mendes e për ispiracion. Por pronarit të hotelit, që fitote mjaft mirë, i a mbushen mendet një ditë me pranue aty edhe gra. Q' atë ditë e atë ditë u çart rregulla e hotelit e mbari heshtimi.

Kush qeshë më bukur

Nuk ka shumë që, në ketë titull, është hapë në Paris një konkurs i madh të merrshin pjesë grë e burra.

Çmimet ishin të: një për grue, një për burrë që të kishin dijtë me qeshë në mëndyrë më të bukur. Të dy çmimet ishin ka dymë franka edhe një udhëim falas.

Mbas që bëni me qeshë një vister të gjatë perfaqësuesash, çazi, injuria muer vendimin e vet. Për grë kje sherbues fituese një luleshitëse . . . gaztore, nder çmimi i burrave i kje dhanë një shisë rrugash. Thonë se, si njana si tjetra dijtë kjaq bukur e kandëshem me qeshë, që me bërë me qeshë me ta, jo vetem publikun, që aty gjindej me shumicë, por edhe të gjithë mësuesit e juristët.

Bashkëpunim per fjalorin shqyp

Fjalë qi perdoren në Mirëditë

Ahû, = ashtû; ahû si thue ti â puna.

Bên-i; janë dà me bên = me shamatë, me bëjleg, e qi kerkojnë me i a bâ të zezën njani tjetrit.

Bermak-u; = karabusha, kallamoqa të vogël.

Çulzë-a; culza e thiut: = maja e turinit të thiut qi rmon në dhë me të.

Dallap-i; = 1. dritore. Dil e zhgo në dallap palë a shef kënd. 2. Raft në mûr o pexhere qorre e vogel. Futi rraquet e kafes në dallap se po i praishtin thmija. 3. Vegla me të cillen kavertiset kafja.

Dhênel-nla; = blloshkë ase ashke e vogel qi hjek spat prej drunit në të dhênun. Mos bân dhenla se mbushe oborrin.

Faqore-rja; = 1. pelhurë (beze) me të cillen mblohet i dekuni. këjo në Malci thirret: *prokovë*. 2. Shishe e vogel, shpatuke per rakí në trajtë të shisheve qi perdoren per bibrona fmish. kam pi tri faqore rakí sod me at faqoren e bukur qi bleva. Faqorja me veshtrim shishe thirret edhe *binte*.

G(er)shim; = thá. A thá duhani e bâ gzhim. E ká kapë gzhimi duhanin. Nuk mund t'a grîj ket duhan se kênka gzhim e s' preket = thermohet, grihet.

Ngerlajmë (i, e) = i páfuqí, i plozhte, orëprém, fatzi. E ká falë Zoti të ngerlajm filanin e s' duhet gjâ aspak.

Ngerlaç; adjektiv; fatzi, i ngerlajm. Hajt he ngerlaç se s' duhe gjâ, ké lé kot.

Hejz, ë-t; = 1. uji i strehës qi tue pikue në tokë ngrihet në dimen prej së ftoftit të madh tue formue shkopí akullit. Të ftoftë i madh â sod se janë ngrí hejzit në strehë. 2. Disá kûjza të vogjel qi u dalin lopëve e sidomos qëve në buzë permbrënda e nga këta nuk mund të hán prandej ligen e cofin.

Hurdhë-a; = gomen; gropa ujit nder prroje o lumej.

Kshtë (m' u) = Mish i shtasëve të reja (edhi, kingly, viçi, etj.) kûr është bâ m' u hanger, pse, si dihet, pá kalue do kohë mbasi të léjnë nuk u hahet mishi. Mos e ha mishin e atij edhi se â i pá kshtë, nuk është kshtë ende; tash â kshtë kÿ edh e prandej po e hám. Nder disá vënde fjalës kshtë i napin edhe kuptimin e kundert, p. sh.: nuk hahet kÿ edh se â i kshtë; mish të kshtë ún nuk há.

Kapa-t; = 1. grindje, shamatë, ngatrrresa. kam kapa me filanin per punë t' asajë tokë. S' kena punë me ty na, por kena kapat ndermjet vedi. 2. kapa kallamoqi = kashtë e bame turrë, pilë, per mos me i hí shiu, d. m. th. si në trajtë mullari.

Perdoret edhe per grunë, sanë, e çkado qi vëhet kapë, grumull, si mullár.

Mëtuj-t (të); = fmijt, kalamajt.

Orok u; = koha ose vëndi qi caktohet per me u ndeshë me ndokëad. Fr. *rendez-vous*, it. *appuntamento*. kû po dájim orok per mrama? kû e keni lanë orokun m' u perpjekë? kam ardhë me dá orokun — me i pré fën — nuses, d. m. th. me caktue ditën, kohen e orën e të marrunit të nuses. — Si u diftue, në shembullin e mram thohet edhe: me i pré fën nuses.

Profulitë (me) = me percellue, me zharitë. krejtë i ká profulitë dielli kallamoqet, se haram pjekë nuk janë. Aj simitçi nuk i pjek bukët si duhet, veç i profulitë. — kuptimi i kësajë fjale është per zjarm flakë të pá forcë. Perdoret edhe nder rasa kû italisht thohet: *spira il fuoco*.

Rrufgjushem (adverb); = per ngut. Dje kam kënë rrufgjuf e prandej s' mund t' u ndala me folë me ty. këjo leter â shkruie rrufgjushem e s' këndohet.

Per së kalesh (adv.) per piskut, sa me zi, me të vshtirë. kam pshtue per së kalesh dje se janë kënë tue më xanë. ká pshtue per së kalesh filani.

Stel-i; = kësollë o âne e vogel kû rrin qeni i lidhun nat' e ditë. It. *canile*.

Shapulicë a; = bretkocë, çapele e madhe, qí, si ndollë shpesh, thithë berret kûr janë rát pá e ndi aspak, e të cillëve per ket shkak u smuhen gjinat.

Shufel-fla, = Flurija qi çon zjarmi, sidomos kûr vëhen gjeth mbë të. Gjetht i çon era shufel perpjetë. Uh! sá shum shufila kênkan ene perpjetë. Shufel thohet edhe per: *pezull*.

Tahë, tehë (adv.) = tash, njitash. Mâ prit pak se tahë erdha. Tahë erdha prej Shkodre.

Truçkë-a; truçkë djathit = qocë, mshere, currek djathit.

KOLË SHTJEFNI

Çika sëvertetë

Janë të mënyrë pëdijeje. mos me dijtë kurr gjâ; me dijtë lej njatë çika dihet, e me dijtë krejtë ndryshe si asht e nevojshme m' u dijtë.

Charles Duclos

Të gjitha vitytet nuk janë tjetër veçse me motue një pjesë të dashtnís së vetvedit.

Tommaseo

(vijon prej faqes 246)

në dishír të popullit, është një punë e kryeme. Shpresojmë se për së shpejti ka për të filluar me dhanë frytet e disbrumë. Zot. Ministri ka folë edhe për të lëme të Monopolit Shtetnuer të duhanevet, me qellime ekonomike pamjesh së gjana dhe të reja se sa me qellime fiskale. Duhani është një nder prodhime më të parat të tokës s' onë, e rregullimi i këtij prodhimi, tue përputhë interesat e bujkut prodhues, të tregtarëve e edhe të Shtetit, është sgidhja e njëj problemi ekonomik me shumë randësi. Prej duhanit duhet të kët përfitim të madh ekonomija e jonë tue e rregullue në mëndyrë që të shtohet prodhimi e të shtohet prandej edhe eksportimi.

Një prodhim tjetër jo më me pak randësi është peshku. Gjytija e peshkut nder ujrat t'ona, bëmë të thuesh gjithnjë me sisteme primitive e me kritere pergjithsisht te gabueshme, lypë domosdo një përmirësim për me shtue prodhimin e për mos me paragjikue keqas në kohë t' ardhëshme ket prodhim, që është një pasuri e çmueshme. Prandej është në të lëme për ket qellim - si ka thanë Zot. Ministri - një shoqni italo-shqypetarë për vlerësimin e peshkerive detare dhe lumore; me anë veprash të përherëshme të njëj vlere të naltë teknike dhe higjienike. Përvëç kësaj, është në projekt krijimi i njëj fabrike peshku në konserva, organizimi i vivajve, hapja e një shkolle për peshkatarë dhe ngrehja e njëj vërejtësi itjologjik. Gjith këta e edhe tjera që Zot. Ministri ka thanë se do të krijohen, por që na për ngushticë vendi nuk po mund t' i shenjojmë, janë dobipruesë të mëdha për Shqypni, si për puntori ashtu edhe për ekonómí të vendit pergjithsisht. Populli i jonë s' ka arsye të vuejë me gjith pasuri që përmban toka e Shqypnis në gjí të vet. mjaft që të kën një drejtim të sigurtë në veprim, me kritere moderne, praktike, të pershtatshme të vendit. Prandej fjalimi i Shk. së Tij Ministrít adv. Toçi është pritë me shumë kënaqësi prej shqyptarëve.

Një shfaqje tjetër e «Ditës shqyptare» është këndë koncerti zanuer i dhanun prej hartistëve t' ona në salen «Convegna» të Panagjyrit e transmetue n' e nesre pjesa shqype neper mjet të radjos. Koncerti nuk ka pasë si me shkue më mirë. Atë mramje, nder gjytete të ndry-

shem, ishin mbledhë gjindja grumbuj grumbuj para aparatave të radjos, të gjith në heshtim, për me ndigjue kangët popullore shqype, që u çojnë peshë udhësinat më të mshehtat e zemres. Zojusha Gjergjija Filçe, që disa gjytete të Shqypnis, sikur Shkodra, e kanë ndí për të parën herë, nder trí kangë që këndoi, diftoi vedin të pajisun me një zâ të mbushun, që pá vshtirësi mujte me kapë edhe notat e nalta, tue i dhanë gjithherë bukurí e shpírt sejcilles kangë. Zojusha Marija Paluca këndoi kater kangë popullore, nder të cillat trí shkodorançë. Kangët popullore shqype në gojë të zojushës Marija Paluca janë të përveshuna krejt me hart muzikuer okcidental tue u a mbajtë përnjiheri plotësisht atë shprehje të permallëshme e patetike, atë bukurí origjinale që do të kën pasë në mende e në gojë të krijuesave të tyne popullorë. Kangët popullore t' ona, pergjithsisht vajtuese, bāhen shumë herë të merzitshme, të pákandëshme, pse këndohen pá hart. Duhet harti për me kenë të shijue e me kenë të kandëshme, njashtu si dijn me i këndue hartistet t' ona, që atë mramje kanë knaqë fort publikun shqyptar. Një përcjellëse shumë e zoja është diftue edhe pianistja e njoftun zojushë Lola Aleksi, që ka bashkëveprue me i dhanë koncertit një hijeshí shqypetarë modernizuesë.

Msime shpijake

Plasat nder mobilje. - Në daçi me i mbyllë plasat e mobiljeve merrni pluhur sharret prej drúni së fòrt, mbushnie plasën deri në gjysë, qitni syprí në vëndin tosh pak tutkall lāng, e me një thikë të xémë përzíni mirë këto dy sēnde. Kúr të ftofet ky lloj stuko, mobiljet munden m' u lustrue e s' ka më u pá më kurr- një gjurmë e plasës së përpasme.

Flokë të buqe. - Mos harroni se flokët, me i lā me tanel të përzim me pak spírto, mār- rim një të sándriton e një butí të posaçme.

Mëndyrë ekonomike për me rëndue djathin. - Kúr të rëndoni djathë, mos i shāni dorës, por mēnie sà më lēt që të jēt e mundun, me në ket mëndyrë ka me ju qitë shumë më tepër. Përkundra, po kje se e rëndoni me fòrcë, aj bje tanë copa copa, o leskra të holla, tue mbetë në sasi shumë e vogel.

Neper rruga të qytetit

“Pasaniku e i Vorfni,”

Nji ditë nji pasanik tue mos pasun si me e kalue kohen e merzín qi e kishte zatetë, i shkoj mëndja me bâ nji shetí me nji të vorfen qi njatëherë po kalonte rrugës me duer nder xhepa e me krye vjerrë deri në parzem. Pasaniku donte me hjekë merzín, por mjerisht at ditë as i vorfni nuk ishte në gjëndje me gzi-lirue tjeret . . .

— A jé vetun? e pyeti pasaniku.

— A nuk shef a?

— Mirë fort; atëherë në kjoftë se s' po më ké randë po shetisim bashkë.

— Po mirë; në kjoftë se nuk po të kam randë, eja.

— Sá të nxehtë ká bâ sot!

— Nuk asht per t' u çuditë aspak; jena në gusht.

— Ké arsye! . . . E tý a të pelqen mâ fort vera a dimni?

— Po mirë po ty çka po të duhet ajo punë?

— Më fal, më fal, . . . por të pyeta vetun sá per me çilë ndo 'i bisedë.

— Atëherë çil ndo 'i bisedë si kush.

— A më njef kush jam?

— S' më duhen gjâ punt' e hallkut.

— U gríne në Spajë!

— A endë nuk kan dalë faret a?

— Tash edhe Çina me Japon! . . .

— Fara i dalt' edhe atyne.

— Ti jé nacionalist po?

— Jo.

— Atëherë komunist?

— Aq mâ pak.

— Po atëherë çka ditën e zezë jé ti?

— Po mirë po ti a nuk mund të rrijshtë pá e dijt' a?

— Çë typ i çuditshe! . . .

— Jam per vedi.

— Pse nuk më thae qyshë në fillim se po të merzis?

— Se po më merzitë? Jo aspak; madje ti po m' a hjek merzín në ket mndyrë.

— Qudí si të kaloka merzija tý! Prá mue . . . Nejse . . . A din çka? . . . A kishe me pasë qefë me bâ nji shetí n' automobil? . . .

— Jo; une shetis gjithmonë nder kamë të mija.

— Por ndo i' her' automobili . . .

— Nuk kam automobila.

— Eh! m' a mërr mendja; prandej me pasë per të shkue vetë në shtëpí e me marrë makinen t' ême? . . .

— S' më duhen gjâ makinat e hallkut.

— Po me ty s' u flitka as már as mrapshtë! . . .

— Allahile a pernjimend e ké?

— Ndigio . . . më difto të drejten: në kjoftë se me të vertetë po më ké randë, un pá tjeter po kthehem mrapa.

— Po kush të tha se po të kam randë?

— Ti nuk po më thue me gojë, por ashtu mëndon!

— Kqyre, kqyre! . . . Ti dashke me dijt' edhe mëndimet e mija?

— I parashof!

— A shef prá se ti këkë mâ teper me-ndekëq se mendesquetë?

— E si demek?

— Demek se ti endë nuk dike se per çka duhet me i folë pasaniku nji të vorfni.

— Ele xhamem?

— Dalt' me folë per punë, per jetesë, e per bak more makalush.

ËNDACAKU

BIBLIOTEKA PUBLIKE
MARIN BARLETI
SHKODER (2018)

P O S T R I B A

(Vijon prej nr. 30 fq. 242)

Fise Anadollakësh, qi zûnë vënd këtu me push-timin e kalás janë Hoxhajt, Muhajt, Tyrbetarët e Has Mujajt.

Hoxhajt qenë si kryetar rojtarësh (serdar) për disa kohë në kalán e Drishtit, por mâ vonë, ndoshta tue mos qenë mâ nevoja, u larguen andej e erdhën në kalán e Shkodrës, tue shërbye, edhe këtu si rojtarë e spahi me timare e tjera.

Edhe Muhajt shërbyen si rojtarë kalaje. Thohet se i pari i tyne erdh vetë i dhetti prej njaj shpije me e pushtue këtë vënd. Për atlosh të këtij fisi fli-tet se qe një farë Muhoje (Muhamedi), prej të cilit u thirr bijnija e tij, Muhaj. Prej tre të birvet, u sajuen tri vëllazni: Prej Memës, Memajt, një degë e të cil-vet thirren Çelaj; prej Shabanit, Shabaj me një degë Bajraktaraj e prej Rexhës (Rexhebit) Rexhaj.

Këto tri vëllazni e sidomos Bajraktarejt e mbajnë parin e Drishtit edhe të gjithë bajrakvet të Postribës.

Tregohet se para luftës së Zhabjakut, bajraktarin e Drishtit mâ parë e mbante Vilza e mâ vonë Mosi. Në luftën, qi u bâ në këtë vënd me Malazet, Bajrak-tari mbet vdekun e i pari, qi mësýni me e kapë baj-rakun mos me e lanë me rá për tokë, qe një djalosh asgan sa i lehtë aq trim, me émën Hás, vëllaznis Shabaj. Prej këtij Hasi prá qi u bâ bajraktar, brez-nija e tij u thirr Bajraktaraj.

Bashkë me këta janë t' ardhun edhe Tyrbetarët. I pari i tyne, qe një nga ushtarët e çetës së Kamer Babës e kur ky mbet në luftë, aji u bâ rojtar e kuj-destar i tyrbes së tij. Prej të parit, qi u bâ tyrbetar, u thirrën Tyrbetarë, mbas ardhshit e tij, të cilët edhe sod mbajnë kujdestarin e tyrbevet të Drishtit.

Fisi tjetër anadollak, qi erdh e zû vënd baras me tjerë a ndoshta pak gjá mâ vonë janë Has-Mu-jajt, për të cilët thohet se erdhën si hoxhë të këtij vëndi.

Por mâ i vjetri ndër të tânë këta të kësaj kohe diftohet se ásht fisi arab, fisi pa-shtueshëm, qi gjith-herë e sod bâhet vetëm një shpi janë Karakollajt, qi mbajtën rojen e Doganës, brî së cilës patën edhe shpín. Për këtë fis tregohet se qindronte këtu qysh përpara se Turqit të pushtojshin Drishtin, por si e tek askush s' din me diftue gjá.

Prej Hoxhajvet askush s' jeton sod në Drisht, por në Shkodrë e tjera kah e prej tjervet shum kanë lanë vëndin, me jetue ku i ka qitë rasa.

Fise tjera të vjetra, ndoshta stërnipa t' atyne, me pushtimit turk, qi patën lanë vëndin e vet një-herë, janë: Ali-Radaj, Dushajt, Lucajt, Hysejn Baj-ramajt, Veli-Canajt e Beqirajt.

Ali-Radajt janë t' ardhun prej Kiri e për atlosh diftojnë një farë Radoje, i cili mâ së pari rá në Shpor e mandej tue lanë disa djelm atje, bashkë me të bi-rin, qi u bâ mysliman me émën Ali erdh e nguli në Drisht. Një degë e tyne, nën émnin Nagaj, trojet e të cilvet shifen edhe sod në Zhup, duelen prej Dri-shti ndoshta para njëqind vjetvet e zûnë vënd në Shkodër. Edhe një shpi Ali-Radajsh tash vonë zû vënd në Tiranë.

Dushajt a Bibajt janë t' ardhun prej Mirdite. Thirrën Bibajt, prej të parit të tyne, i quejturi Bibë, i cili u shgul prej Mirdite e erdh e xû vënd në Ka-la të Drishtit o Dushaj, pse Biba qe prej katundit t' asaj krahine, Dushit.

Hysejn Bajramajt kanë ardhë prej Bardhajvet e Veli-Canajt prej Shoshit.

Për Lucaj askush nuk din me tregue prej kah kanë ardhë; dikush thotë se edhe këta janë prej Kiri.

Beqirajt, pik së pari janë zhgulë prej Krye-zezi të Pukës e zânë vënd në Selcë e mandej në Drisht. Një vëllazni me ta janë Muratajt, qi erdhën mâ vonë prej Karme.

Matajt janë t' ardhun prej Mali.

Fise tjera ardhë e zânë vënd këtu në Drisht mbas murtajës së mbrame janë:

Haxhi Alijaj dalë prej Mjede; Haxhi Mëllojaj, prej Mëlloje; Elez Prelajt, prej Sume; Cenaj, prej Domni, shkëputë prej fisit të madh t' atjeshëm, Don-Priftaj; Uraj, dalë prej Has-Pepajvet t' Urës së Shtrejtë e Bracajt prej Mesi.

Fise tjera të vjetra, qi janë shue e dalë prej gjaku, trojet e të cilvet mbajnë émpat tyne endë, janë Hamajt, Shurdhaj, Sejdiujajt e Ibujajt.

Toponomastika.

A) Ara (tokë kallamboqi, duhani perimesh). Ardita kodrinë. Adem Hoxhë tokë kallamboqi, du-hani e perimesh. Ara e Ramos tokë kallamboqi, du-hani e perimesh, Ali Mane tokë duhani Ara e Metës tokë kallamboqi e duhani. Ara e Hoxhës tokë kalla-mboqi duhani e perimesh. Ara e Mardhe tokë kalla-mboqi, duhani e perimesh. Allaj-Bege tokë kallambo-qi, duhani e perimesh. Ka edhe pak livadh. Arrza kodrinë.

B) Bakallinë ara duhani. Ballabane ograjë e fu-she në mal. Tokë Keqe. Bërham qafë. Budallë tokë duhani. Bëri-Cene tokë duhani. Bërham tokë ka-llamboqi, duhani e perimesh. Bahçe tokë kallamboqi, duhani e perimesh. Brotk kodrë. Bale kodrë. Bylyk-bashe ullishë. Bokat e Bardha. Brija e kalás. Brija

e Sofis. Brija e Muzhilës. Bunari kodrinë. Brija e Frashnit.

C.) Copa kodrinë. Can Koplike kopshtije, qi mbiellen duhan e perime. Ká edhe pëmë. Cemi Kashnjetë.

Ç.) Çaushe livadhe.

D.) Dogane kopështije perimesh. Dera e Pazarit.

F.) Fojletat e Lisit kodrinë. Fusha Sahá djerrinë e ograjë. Fusha e Krues djerrinë e ograjë. Fusha e Lithit merá. Fusha Hyse. Fusha e Amzës tokë kallamboqi, duhani e perimesh. Fusha e Cemit mret e mare. Fusha e Kalás. Fusha e Qershijavet. Fusha e Shqënzavet. Fusha e Degerxhimit. Fusha e Amares. Fushat e shpellavet Kamse. Fundi i Shtat-borxhevet. Fusha e Sofis tokë kallamboqi, duhani e perimesh.

G.) Gunga e Mullinit. Guri Turr-Alijaj, Gëlqere toke kallamboqi. Gropa ograjë. Gërxxhalije tokë duhani. Guri i Kuq. Grama-Fiera livadh. Gurët e Mërcullit. Garzanizele kodrinë. Guri i Kazmit.

Gj.) Gjeçarinë bokë me ograja.

H.) Hija e Madhe bokë.

I.) Ibraj troje të njaj fisi, qi la vëndin prej gja-ku. Në kalá.

J.) Jahija kodrinë.

K.) Kodrë Gropa. Katarina ograjë. Kamse ograjë. Kukle kopeshtije duhani e perimesh. Kërcane brî mali. Kështëjat e Shehrit. Kodra e Gjatë. Kodra e Thatë. Kodra e Kaprojet. Kodrë Stome. Kroni i Fikut kah tyrbet. Kroni i Fikut kah Domni. Kodra e Lopvet. Kodra Dushqe. Kuji i Bardhë. Kalaja. Kodrë Mule. Kodra e Sukulli. Kroni Tyrbe. Kroni Martaneshë. Kroni i Fundanjelit. Kroni i Kurtit. Kroni Hoxhe. Kroni i Madh. Kroni i Dashit. Kroni Verrë. Kroni i Temalvet. Kopështi Ramadani. Kodra Qafë-Vathna. Kodra e Vizit. Kopështi Tahir Smaile. Koçan përrue. Kashnjeti Qaf-Val. Kashnjeti Fush-Madhe. Kashnjeti Gjigjimbëlueme. Kashnjeti Bunari. Kashnjeti Qaf-Gabërr. Kashnjeti Lugu Thellë. Kashnjeti Rrasa. Kashnjeti Madh. Kashnjeti Ardita. Kashnjeti Hyse. Kashnjeti Pinjoke. Kashnjeti Gurët e Marculit. Kashnjeti kroni Verrë. Kashnjeti Fushë Lámthi. Kashnjeti Fush Ciparit. Kashnjeti Fushë Cemi. Kashnjeti Brî Frashën. Kashnjeti Serra e Madhe. Kashnjeti Hasit. Kashnjeti Garramjelit. Kashnjeti Sukë. Kashnjeti Shpalë. Kashnjeti Thimurra. Kashnjeti Jahija. Kashnjeti kodrë-Lopvet. Kashnjeti Balo. Kashnjeti Gjelaçë.

L.) Lam Lugje ograjë. Lahoda kodrinë. Lugu Bé. Logcina Dierrina. Lugu Gjethës. Lugu Mulli. Lugjet e Vizit. Lam Sh' Jak. Lam Mushk. Lok Stomi. Lâma e Spahivet. Lugu i Kullukçivet. Lugu Has. Livadhi i Xhamís.

M.) Mbaja Lugu Bé. Mbî-Brahi' Cen kodrinë. Mret i Thatë mbaje. Mbaja e Giçarit. Muzhila. Mbaja e Muzhilës. Mbaja e Helikvet. Mbaja e Gjelaçit. Mbaja Balas. Mbaja e Ciparit. Mbaja e Lamthit. Mbaja e Rrgalles. Mullijt e vojtit mbeturinat e të cilvet duken edhe sod në Hebibej e në kalá. Mretat Qirane.

këtu janë njitas dy vorre. Thohet se dy vëllazën me probotinin e vet duelën me gjue lepura. Prej dy pushkvet, qi u shprazën njaj heri, qe vrá nji lepur, gjá, qi i u shtini gverren, tue i u krenue shoshajt, se secili e kishte vrá vetë. Këjo e nxánme përfundoi me vrasjen e njënit vëlla, prá probotini vrau probotinin. Atëherë vëllau, mos me lanë hupë gjakun e vëllaut të vet, mbyti probotinin. Të dy qenë shti në dhë krahas, ndër këto dy vorre.

Mejtepi Halihaj qi pat qenë shkollë. Mejtepi në Kalá. Mejtepi Amaraj. Mbî-Mullije tokë kallamboqi e duhani. Mari i Gjatë. Mullini Amaraj rrënojë. Mullini Plak rrënojë. Mullini i Zallit rrënojë. Mullini Qurkash rrënojë. Mullini Dogan rrënojë. Mullini i Mjedisëm. Mullini i Hoxh Kasemit s' punon. Mullini Age. Mullini Va Boks rrënojë. Muje kashnjet. Mbaja Ndërpale. Mbaja e Kalldrëmit.

N.) Nën-udhe tokë kallamboqi, duhani e perimesh. Nën-kishe kopështije perimesh e ullishte. Nas-kuqe tokë kallamboqi e duhani. Nën-shkalla.

O.) Ograja e Madhe. Ograja e Vezirit.

P.) Povoli përrue. Përroni i Gegës. Përrue-Gege tokë duhani. Pikza ose Gjelaç mbaje kodre. Pusa e Thivet gomna ku mblidhet ujët. Përroni Fik janë dy lag njani tjetrit. Përroni Obroshe. Përroni i Livadhit. Përroni i Lumit. Përroni i Shellejavet. Përroni i Gurzavet. Përroni i Qelbët. Porta Zabele grykë qafë. Përroni Jahijaj. Përroni i kurtit. Përroni i Fushavet. Përroni i Rrënimit. Përroni i Tyrbes. Përroni Hoxhe. Përroni i Madh. Përroni i Sullarit. Përroni Fushë Madhe. Përroni Martaneshë. Përroni i Fundanjelit. Përroni i Leuzqit. Përroni i Pikzavet. Përroni Rrasë. këto proje nëpër lugina të veta kanë kopshtije perimesh. Përroni i Drishtit. Përroni i Budicëe. Përroni i Shullanit. Përroni Mbas-shpijash.

Qi derdhen në kîr për Pauli të Domnit :

Përroni Mastër-Gjon. Përroni i Gura të kuq. Përroni i Balzavet. Përroni i Shqemzavet. Përroni i Krovanicës. Përroni Lugu-Mulli. Përroni Shkamb-Nedull. Përroni i Shilorevet. Përroni i Çotës. Pusi i Vizit. Pusi i Qënvat. Pusi i Metës. Pusi Nën-udhe. Pusi i kualvet. Pusi i kripçavet. Pusi i Amzës. Pusi Nën-Amze. Pusi i Rrënit. Pusi i kambës s' Urës. Pusi Drogoç. Thirret me kete ënën, pse dikur kanë pasë mbushë uj Dragoçit, verës, kur shente kiri poshtë. Pusi i Mullini Plak. Pusi tu mullijt e Canit. Pusi Degau. Pusi Verrë. Pusi i Urës.

këta pusa janë gomna mbrenda ujët të kirit.

Q.) Qemalla kodrinë. Qafë kryq. Qafë kështejzë. Qeta ograjë. Qafë Mollë. Qafë kurthë e sipërme e e poshtme. Qafë Valvë. Qafë Qarr. Qeta Mëllajze. Qetat e Gjita. Qafa e Kush Lugut. Qafa Sh' Pál. Qeta e Shkëlës. Qafa e kronit. Qafë Vál. Qafë-Gabërr.

R.) Rre e kopështije duhani e perimesh.

(sijon)

Hashim Koplikaj

Këshilli i mjekut

Per nanat e reja

Dhamët. - A duhen lá dhamët fëmís? Tue mendue se «dhamët e tamlit» do t' u bijn di-kúr, shum nana e bajnë të mangut ket të lá-me. Porse e kauë krejt gabim! Para se t' i delëshin dhamët fëmís do të keni pasë kujdes me i a lá mishin e dhamëve me një shtupë të lagun me ujë të vokët. Por edhe në kjottë se nuk jeni kujdesue per këtë, per dhamë tash duhet me u kujdesue domosdo. Kúr t' i kët rrijt fëmija dy a tri vjett, duhet me vûe per ket punë një rregull të njimentë: një të shper-láme mbas setcilles hae, e një të láme me brushë mbas haes së parë, tue perdorue ndo 'i pluhun dhamësh, ase ujë të parfumuem, ase, mâ mirë se askurrgjâ, sapun. Tue mbajtë me kujdes ket rregull, keni per të i a pritë fëmís fermentimin në gojë, qi është shkak të brëmit të dhamëve e të shum smundjeve të gojës, e sidomos keni per të i a mbajtë në gjendje të mirë zgrofin (miden) e zorrët.

Kambët. - Nuk është punë e mirë aspak qi një fëmí, t' ardhmen koha e të fjetunit të hijë në shtrat në çarçafa të lám, pá lá kambët: pse, të kët veshë çarapë a mos t' i kët veshë, të kët shkue me këpucë o pá to, ai ká hecë, ká ngá e ká këcye gjithkah e gjithkund prej na-djes e deri në mramje. Mos e vëni prá me fjetë kurr pa i a lá kambët perpara, pse edhe ká per të bâ një gjumë mâ të qét. Me kenë se nuk keni ujë të vektë, mos me i a shti kambët n' ujë, por me i a lá me një shtupë; e mos me ngiatë mâ teper se 3-4 dekika. Kështu edhe keni me pasë rasë me i a pá per natë kambët qi mos të kén ndo 'i varrë, ndo 'i qejzë, morth, thue të hijm në mish, etj.

Diartësija e trupit. - Të dham zemra kah shëf nieri plot fëmí qi, jo vetem se s' kanë pá kurr banjë me sy, por nuk njofin as mâ të voglin toalet të trupit të vet! Deri shtazët shkojnë nder lumij me u lá, zogjt e të gjith, vetem këta fëmí rrinë kaq të ndyet sá me të bâ ne-verí. Nanat e tyne, si të kén fillue keta fëmí me hecë, nuk kujdesohen mâ per pastrí të ty-ne . . . Mandej plot smundje lkure e smundje

tjera të randa janë rrjedhimi i këtij pá-kujdes! Uji prá nuk kushton gjâ! . . . Të keni dhimë per ta, e ju mâ të kujdeshme per shndete të fëmijvet t' u të dashtun, mos u a kurseni të lám e shpeshtë qi është shkak shndetësije e mirëkenjet.

Petkat e fëmís. - Në verë vajza e vogel ká per të veshë vetem një këmishë, një pá të pá-âna, një kombinacjon të lét, një petk pamuku të lét, çarapë e këpucë sandala. Djali ká per të pasë mjaft një këmishë e një petk stufe të holl. Kúr të xetit është i madh, djali mund të veshet vetem me një këmishë e me një pá pantallona pelhure të holl të mbajtn me ti-rake. Në dimen, kanë per të pasë per mâ teper ká një fanelë të leshtë.

Këpuca nuk duhet të jét kurr e ngushtë, pse kamba e fëmís tue u rritë pajadá, ká ne-vojë me kenë lirshem, e shterngesa mâ e vo-gel i a shtrembnon kamben. Me e ruejt, në dimen sidomos, qi mos t' i rrijë kamba ríjt, qi bjen të ftofun, bronkitë etj. Në verë mjaftojnë një pá sandala, pa çarapë.

T' ushqyemit: Regullsija e kohve të haes. - Mbas toaletit e veshës, t' ushqyemit e fëmís lypë prej jush një kujdes të madh. Regullsija në hae është puna mâ e parë: dita ká per të pasë ka-ter kohë buke, e këto kohë të caktueme, me rregull: një hae të let nade n' oren 8, në mjes-ditë, mbasdite n' oren 16 prap një hae të lét, e në mramje n' oren 19. Ndermjet ketyne ko-hëve keni me i a ndalue fëmís s' uej e do ush-qim tjeter sádo të lét, edhe me kenë një badem, një çokolatë, një kokërr peme, etj. Natyra e fë-mís është me kenë goç, është edhe i lightë e rrëhet me kollajë: në dorë t' uej është puna me kenë të fót me ket pike, mos me lshue asnjí herë, as të lutunavet të fëmijvet drejt per drejt, as kúr të bâhen me ndemjatsí të mëdhajvet. Dijni me marre perrejsín t' uej, pse është shndetja e fëmís s' uej qi vëhet në rrezik.

Doktori i shpís

Per me largue të keq

Mirditësi tue u marrë në pyetje prej në-punësit:

— Sá vjeç jé?

— 40 Zotnë

— Po nanen sá vjeç e ké?

— 38 zotnë

— Mirë besa! po kush ká lé perpara, ti a nana?

— Më fal zotnë; por un jam kënë i vogel e s' më bjen në mend se cili ká lé perpara.

— Sá i meçmi gjá kishe kenë more Zef, me bâ e me pasë pasë kryet një fije mâ të vogel; kush s' t' a kishte dalë; por per rrezik e ké kryet e madh e . . . çka me bâ . . .

— Po besa, lum miku, njashtu është si thue ti, por gati në një rrezik kemi ndodhë të dy per punë të krës; edhe ti me pasë pasë kryet pakëz mâ të madh se e ké do t' ishe një grimë mâ i meçem por per rrezik kryet e vogel nuk ká mârre (xanë) mend aq sa duhej të mernte, e kështu ké mbetë mâ zî se un per mend.

K. Sh.

Prej lajmeve të fletoreve:

— I shkreti tue punue në një fabrikë, makina i a ká këputë të dyja duert cunë e tash i a dashtë me shtrî doren me lypë.

— Sá të ká kushtue këjo unazë arit me ket farë gjevahirit - i thotë Lleshi Tomës.

— Më ká kushtue gjashtë muej burg.

Një qi kerkon me u vendue vrogtár, zotnija e pvetë:

— A je i zoti me bâ të gjitha sherbimet?

— Un? . . . Un . . . S' lâ gjá pá bâ!

— Luke, a e shef gjithket pluhun qi tash tre muej është mbi tesha t' odës.

Lukja; - Nuk është faji i em, zojë. Un kam

ardhë tash dy muej. Æshtë faji i Dilës qi ká kenë këtë para meje.

— Anmiku mâ i madh qi ké është rakija - i thotë prifti një pijanecit.

— E prá zotnija e jote na ká thanë me e dashtë anmikun . . .

— Un kam thanë me e dashtë, por jo me e shti në bark.

Nana i bertet fëmís:

— Lezinë, moj, çka bân kështu si e marrë tue luejt? A nuk e shef Lecin se sá urtë rrin?

— Kështu është loja, moj nanë, Leci është baba qi vjen vonë në shpí e un jam ti . . .

Sanitas

Njeni, qi nuk besote se ká nieri shpirt, pvette një zotní:

— Kah kishte per t' i dalë shpirti një nieri, po t' u shtijte në një teneqe të madhe e të pikun mirë?

— Po ty kah të kanë dalë mendt me gjith qi trût i ké gjithkund të mbylluna me rrashtë të fôrt, me lkurë e me flokë? Tef Gjoka

— Gjini i vogel
— Babë, pse thue ti se penda është mâ e fuqishme se shpata?

— Pse me shpatë, more bër, nuk mund të nenshkruhen kambjalet. Ndoc Hil Gega

Te dhamtari

Leka: Zotni doktor, në mujsh me m'a hjekë një ket dhmadhë, se plasa

Doktori: Posi! (dhe merr danen dhe i afrohet Lekës).

Leka: Bertet pá i shti doktori dánen në gojë.

Doktori: (çaditun) Po çka ké? Un enë s' të kam perkitë dhmadhen!

Leka: Dhmadhen jo zotní, por më ké shkelë kamben.

Tef Noga

Pronár: GJON UJKA

Drejtuer pergjegjës: CUK SIMONI

Shpija Botuese «CIRKA»

Drejtimi: «CIRKA» Shkoder

= SHTYPUN NË SHTYPSHKROJEN «ORA E SHKODRËS» — SHKODËR =

B o n M a r c h é

Magazina "Bon Marché,, (rruga Washington, kundrejt Lulishtës Popullore) siguron klientat, se artikujt e vet modern i kanë jashta çdo konkurrence.

Nji vizitë e Juej kanë me mjaftue për me ju dhanë prova të besueshme.

Çmime të preme.

YMER SADIKU & SHOQ.

Kush më bukur, më kuartë e më gjallënisht, mund të pasqyrojë kodrinat e stolisuna, malet e thepisuna me borë e valët shkumbore të detit, se filmi

L o m b e r g

ma i përfekcionuem nën çdo pikpamje?

Ndër shëtinat t' Uejës, pra, në defrime nëpër male, fusha e plazhe, Lombert është jetë gjithë herë shoqë i pa ndamë i Juej. Vetëm ky do të ia shpëtoj kohës mënyrë epizodet më të bukurat e jetës për t' i u paraqitur; me bukurinë e gjallësinë e shtatashmës, në kohën që do të kalojë.

Gjinden ndër të gjitha qytetet të Shqipërisë.

Përfundues i përgjithshëm për Shqipëri

Dedë Jakova Shkoder

Nji robe Mëndafshi, Leshi, Rayon-i e tjera, pastrohet
 vetem mirë me **“SUPER SAPUN POGU,”**
 Për tualetin t'Uej përdorni përherë Sapunin **“VENUS,”** POGU

BIBLIOTEKA PUBLIKE
 "MARIN BARLETI"
 SHKODER (2018)